

REDACTIONEEL GEDEELTE

DE ONDERWIJSPACIFICATIE.

In dit nummer vindt men afgedrukt het Onderwijsrapport 1926, dat punt van bespreking zal uitmaken op de Buitengew. Alg. Vergadering van 20 Maart a.s.

Onder dit rapport vindt men de namen vermeld dergenen, die aan de tot stand koming hebben medegewerkt en wier handteekening ditmaal tevens beteekent, dat de inhoud hun *algeheele instemming* wegdraagt; hetgeen, gezien de geschiedenis, wel een feit is waarop met vreugde en nadruk mag worden gewezen en dat hier nader moge worden toegelicht.

Wanneer onder meer door de Redactie van dit Tijdschrift, een en andermaal met klem is aangedrongen op een versnelling van het tempo, waarin deze kwestie gedurende de afgelopen vijf jaren door de Maatschappij is behandeld, dan dient aan het einde van den weg te worden erkend, dat — achteraf — dit vertraagde tempo een belangrijk voordeel heeft opgeleverd; dat namelijk „de tijd voor ons gewerkt heeft” en dat het daardoor mogelijk geworden is een eenstemmigheid te bereiken die anders moeilijk denkbaar geweest zou zijn.

Immers — was men het algemeen eens over de noodzakelijkheid van verandering en verbetering — zoowel hier, als in alle andere landen waar dit vraagstuk aan de orde is, ontstonden de moeilijkheden op het punt waar de algemeen medische vorming en de zuiver tandheekkundige opleiding in details geregeld moesten worden.

Men zal zich ongetwijfeld herinneren hoe in onze Maat-

schappij de zaak zich heeft toegedragen, maar voor een goed begrip mogen de hoofdzaken hier in eenige volzinnen in het kort nog eens worden weergegeven.

De Onderwijs en Examen Commissie had in overleg met het voltallige College van Lectoren unaniem besloten het Hoofdbestuur te adviseeren bij de Regeering aan te dringen op imperatieve invoering van de veranderingen in de tandheelkundige opleiding, voorgesteld door de Onderwijsraad bij de wijziging van het z.g. Academisch Statuut, welk advies door het H. B. is opgevolgd.

Tegen het systeem van deze opleiding werd door meerderen bezwaren gemaakt, welke bezwaren uitvoerig zijn behandeld op de Alg. Verg. der Maatschappij te Maastricht (Juni 1921), waar ten slotte werd besloten een Commissie ad hoc te benoemen, die de geheele onderwijskwestie opnieuw zou bestudeeren en zoo spoedig mogelijk een uitvoerig Rapport aan het H. B. zou uitbrengen.

Dit Rapport is uitgebracht in 1924, waarbij bleek dat een minderheid zich met de conclusies niet kon vereenigen.

Teneinde zoo mogelijk een oplossing te vinden die alle partijen kon bevredigen, werd de zaak door het H. B. opnieuw commissoriaal gemaakt en het eindresultaat vindt men thans in het Rapport 1926 neergelegd, waarbij blijkt dat een allen bevredigende oplossing inderdaad mogelijk is geworden.

Zooals boven reeds gezegd: „de tijd heeft voor ons gewerkt.”

Wat is namelijk het geval?

Het oorspronkelijke plan der O. en E. Commissie zou hebben medegebracht dat het Candidaat-Arts examen voor den a.s. tandarts zou worden verplichtend gesteld; daarna het doctoraal I, vervolgens een doctoraal tandheelkundig examen, waarop de zuiver tandheelkundige opleiding zou volgen met een tandartsexamen als slot en het jus promovendi in de faculteit der geneeskunde als bekroning.

Het candidaatsexamen zou na 2 jaar kunnen worden afgelegd, het doctoraal I een jaar later, het doctoraal tandheel-

kundig aan het eind van het vierde jaar en ten slotte 2 à 2½ jaar voor de practische studie.

Op deze wijze zou na 6 à 6½ jaar een tandarts kunnen worden afgeleverd, wiens opleiding naar de meening der toenmalige O. en E. Commissie, de toets van iedere kritiek zou kunnen doorstaan; en nog steeds is het de overtuiging van schrijver dezes, dat dit de ideale tandheelkundige opleiding zou wezen, *indien zij slechts uitvoerbaar ware!*

De bezwaren der tegenstanders van dit plan kwamen in hoofdzaak hierop neer, dat een juiste uitvoering zou meebrengen dat de studie vermoedelijk niet 6½ maar 7½ jaar zou vergen en dat dit een gevaar zou kunnen zijn voor een voldoende aantal tandartsen in de toekomst.

Voorts dat thans te veel den nadruk werd gelegd op de medische zijde van de opleiding waarbij veel zonder schade gemist zou kunnen worden en dus onnoodig tijd zou kosten, terwijl daardoor vakken van meer practisch nut in het gedrang zouden kunnen komen.

Ten einde nu te trachten tot een compromis te komen, werd voorgesteld in ieder geval het Cand.-Arts-examen verplichtend te stellen, opdat een behoorlijk medisch propedeutische basis gewaarborgd was en eventueel later, indien dit wenschelijk zou blijken, de richting van het Academisch Statuut verder zou kunnen worden gevolgd.

Ook hiertegen verzetten zich de tegenstanders, waarna in opdracht van het Hoofdbestuur een subcommissie, bestaande uit de heeren J. Sanders Ezn., H. v. d. Molen en W. L. van An del een rapport uitbracht, waarin de bezwaren tegen dit Candidaatsexamen nog eens uitvoerig werden ontwikkeld.

Het is voornamelijk dit zeer knappe stuk werk, dat de aanhangers van het Candidaatsexamen overtuigd heeft van de *onwenschelijkheid* te trachten hunne meening te doen zegeviereren, omdat gebleken is dat — nu de wijziging van het Academisch Statuut sinds eenige jaren in werking is — de praktijk geheel anders is uitgevallen dan de zaak zich in 1921 op papier liet aanzien!

Het Cand. Artsexamen zou volgens de wijziging in twee jaren kunnen worden afgelegd. In werkelijkheid echter was dit alleen in Groningen mogelijk, terwijl in het afgelopen jaar, ook aan die Universiteit deze poging werd opgegeven en tot de driejarige cursus werd teruggekeerd.

De praktijk leert verder, dat de overgrootste meerderheid der studenten ook na drie jaren er niet in slaagt dit examen met goed gevolg af te leggen, zoodat het gemiddeld op $3\frac{1}{2}$ jaar moet worden gesteld.

Verder wordt in het bovenbedoelde rapport der Subcommissie afdoende aangetoond, dat — wil het onderwijs aan behoorlijke eischen voldoen — na dit candidaatsexamen, nog andere wetswijzigingen zullen moeten plaats hebben om tot een bevredigende regeling te komen.

Met andere woorden, wanneer men alleen het candidaats-examen zou verkrijgen, zou de tandheelkundige studie $6\frac{1}{2}$ à 7 jaar duren, zonder daarbij de waarborg te bieden, dat thans aan de medisch-tandheelkundige eischen de noodige aandacht zou zijn besteed.

Onder die omstandigheden meenden de voorstanders van dit examen, hun voorstel niet langer te mogen handhaven.

Logischer was dan, dit compromisvoorstel terug te nemen en het oude plan te handhaven.

Ook hier echter leerde de werkelijkheid, dat er allerlei voetangels en klemmen aanwezig waren.

In stede van een doctoraal I en een tandheelkundig doctoraal examen, blijkt in de praktijk dat ook hier de oude toestand bestendig is, waarbij het doctoraal geneeskundig I en II, twee jaren na het Candidaatsexamen met een tusschenruimte van een paar weken wordt afgelegd.

Dit brengt mede dat het vrijwel ondoenlijk zou zijn in deze periode, voldoende tijd vrij te maken voor zuiver tandheelkundige vakken, zoodat na het doctoraalexamen nog 3 jaren noodig zouden zijn voor de practische opleiding.

In het allergunstigste geval zou men dan op deze wijze een studieduur verkrijgen van $3 \text{ jaar} + 2 \text{ jaar} + 3 \text{ jaar} = 8 \text{ jaar}$,

terwijl in werkelijkheid de meesten daar 9 jaar voor noodig zouden hebben.

Dan is men *tandarts* met *dezelfde beperkte bevoegdheid* van thans, en zelfs wanneer deze bevoegdheid zou worden uitgebreid, wordt zij toch nimmer een *volledige*.

Een dergelijke studiegang ware *dwaasheid*, immers is dan de gewone artsstudie gevolgd door een tandheekkundige cursus verre te prefereren en is deze omslachtige methode uit den aard der zaak uit den booze!

Dan blijft dus over die volledig medische studie, doch geen enkele der Commissieleden heeft op dit moment een dergelijk advies voor zijn rekening durven nemen.

Zoo kwam men dus terug op de eenig overgebleven oplossing; het plan uitgestippeld in het Rapport 1924.

De tegenstanders van dit plan voelden als voornaamste bezwaren dat hier te *weinig* aandacht was geschonken aan de medische vooropleiding en dat het gevaar groot was, dat deze kant der opleiding bovendien sterk in de verdrukking zou komen, op dezelfde wijze als thans het geval is.

Bij nieuwe besprekingen bleek, dat de geheele Commissie bereid was in ruime mate aan die bezwaren tegemoet te komen, en in onderling overleg werd het plan 1924 zóó gewijzigd als men in het huidige rapport kan lezen; waarbij in de eerste plaats de studiegang van 4 op een minimum van 5 jaren werd gesteld en de twee eerste jaren bijna geheel worden gewijd aan de medische propadeuse. De tandheekkundige vakken vormen daar de sluitpost en zijn *geen* examenvakken, zoodat dit theoretisch examen zich verhoudt tot het Tandarts-examen als het Cand. Artsexamen tot het Artsexamen.

Na het theoretisch examen worden voorts al die medische vakken die voor den tandheekkundige van belang zijn, opgenomen met voldoende tijd ter bestudeering en aanschouwing, zoodat voortdurend op de kennis der eerste jaren wordt voortgebouwd.

De deskundige die dit programma aandachtig beziet, zal moeten erkennen, *dat in het kader van dit plan* aan alle

den modernen tandarts te stellen eischen is tegemoet gekomen op een wijze, die, wanneer het programma naar letter en geest wordt uitgevoerd, een alleszins bevredigende opleiding ten gevolge moet hebben.

En waar ons inziens, *dit plan op dit oogenblik in ons land het eenig practisch uitvoerbare lijkt*, gelooven wij dat de Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde goed werk zal verrichten, door al haren invloed aan te wenden om de daarin neergelegde wenschen bevredigd te zien.

Zij zal dit met te meer kracht kunnen doen, wanneer de aanstaande Alg. Vergadering zich eenstemmig schaart achter Commissie en Hoofdbestuur!

N.